

АКЦІОННИЙ
ПРИВАТНИК

ЧАСОПИСЬ
для
руських родич.
Виходить щодня
крім днів по-
неділях і святах.

БУКОВИНА

Редакция і адмі-
ністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.
Передплата
10 зр.

З новим роком.

Радісною новиною починаємо новий рік 1897-ий, — да Боже, аби він аж до кінця приносив нам як найчастіше такі милі несподіванки! Ото вчора голова нашого Народного Дому п. надевітник Сидір Винницький дістав від краснего президента гр. Гоеса повідомлене (до числа 4.716 през.), з котрого ми превелику нашу радість всі ми дізнали ся, що з доходів державної лотерії визначив наш цесар Руському Народному Дому в Чернівцях суму шість тисяч зр.

В згаданім урядовім повідомленю уступ, з котрого отім довідуємо ся, звучить в дословнім перекладі так: „Его ц. і к. Апостольске Велчество зволив найвищою постановою з дня 20-го грудня 1896 вселаскавійше згодити ся на то, щоби з доходів XXXI-ої державної лотерії, яка має відбутися з початку червня року 1897 на цивільні добродійні цілі сеї половини держави, уділити Руському Народному Дому в Чернівцях на потреби его бурси для бідних школярів суму шість тисяч зр.“

Ся вість урядє певно всю буковиньску Русь, так ємо як урадувала черновецьку руску громаду, котра скорше о тім дізнала ся, та дасть всім нам віри в то, що наші стараня добрі, бо і сам наш монарх їх підпірає.

„Коли ми тому тиждень відзивали ся в *Буковині* „до серця і кишені“ наших

буковиньских Русинів, тоді ми ще зовсім не знали, що новий рік з ласки цесаря дасть нам такий гарний дарунок як раз на ті самі цілі, о яких ми писали в відозві. Тоді ми думали, що самі буковиньскі Русини мусять постарати ся о розширене Народного Дому; тоді числили ми собі, що мусимо ще кілька літ почекати, заки призираємо суму, потрібну на перебулудову Народного Дому. А нині відразу наша надія зросла, бо вже річ певна, що сего року возьмемо ся за ту роботу. Кого-ж се не радує?

Ще тому тиждень розповіли ми, як наш Народний Дім для добра бурси уступив свої найвигідніші комнати, через що троха й товариске житє Русинів черновецьких потерпіло, бо нема де вигідно сходити ся, — всі наші товариства відмовили собі вигоди і розривок, аби лише підховати молодіж, з котрої виїде руска інтелігенція, — вся наша руска громада журилася, що робити, як прийде ся на-рік бурсу розширити, а ту вже сего року дістаємо з Відня поміч таку, що для товариств можемо будувати перший поверх, а для бурси відступити цілий партер і розширити єї подвійно.

Ми певні, що тепер буковиньскі Русини, складаючи свої жертви на Народний Дім, будуть мати ту певність, що самі ще будуть оглядати розширений і відновлений Народний Дім, через що й охота до складок у них зросте. Розширене Народного Дому буде коштувати не 6.000 зр., а щонайменше 15.000 зр., отже ту решту му-

сьять зложити буковиньскі Русини. Ми пересвідчені, що певно зложать ту суму, — особливо тепер, коли бачать, що діло піде скорше.

Крім того з сего факту, що сам найяснійший монарх у своїй доброті призначив 6.000 зр. на нашу руску інституцію, може кожда руска громада на Буковині, кождий Русин, що доси дивив ся байдуже на наші заходи і стараня, набрати пересвідчення, що наша робота не лиш бездоганна, але й заслугує на як найбільшу підпору. Так ми сеї підпори і надіємо ся тепер від зверхностей громадских в руских селах, від товариств наших і від всіх поодиноких буковиньских Русинів.

Вже виросьєв. митрополит Аркадій Чуперкович своїм даром в сумі 500 зр. на нашу бурсу дав доказ, що в поступках своїх супротив Русинів веде ся справедливою і людяністю, — сеї поступок его розбудив значно прибитих невздоинами буковиньских Русинів і за се кождий Русин впр. митрополитови вдячний. О скількож більше одушевить тепер буковиньску Русь ласка цесаря, котрий, розділюючи доходи з державної лотерії на добродійні цілі, так щедро споміг і наш Народний Дім за то, що опікує ся бурсою! Сі два факти то найлучше признане для нашої роботи — і ми дуже раді, що новий рік можемо починати з пересвідченням, що вже прибитий, несвідомий до недавна буковиньскій Русин може тепер сміло підняти голову до гори і дбати о свою святую народну справу явно, щиро і завзято.

Новий рік.

(Голос з України).

Новий рік! та жите в нас старе, —
иньшим нині відразу не буде...
Гіркий жаль мое серце бере
за всі злидні твої, бідний люде!
Де вони — незабутні дні,
як я вірив, що доля настане,
як здавало ся, мріює мені,
що гнеть спадуть кріпацькі кайдани...
А кріпак в нас не тільки мужик:
живемо і самі кріпаками, —
дух свобідний неначе тут зник,
мов на віки розстав ся в:е з нами...
Мовчимо: заборонено нам
нашу прадіду, рідную мову,
піддались ми лхим ворогам —
та ледви чи і вирвемо ся знову...
Наших сьнівів народних не чуть
на лані, на сепі та у хаті:
навісні Москалі де пройдуть,
скрізь дунають їх сьнівів прокляті,
та лиш вічно нагадують нам
божевільнее діло Богдана,
крають серце всім щирим синам,
що кленуть сумну память гетьмана.
Запродав, Україно, тебе
темний син Москалеви на віки:
так Москва нашу силу гребе,
що усюди ми стали каліки...
Монумент Богданови дала
по великій для неї заслугі;

через него-ж нас в диби взяла: —
скрізь кацап, а наш нарід в нарузі...
Хоч би промінь жаданий блонув
над темнотою, — мов у могилі, —
давній вітер нехай би подув,
підіймаючи грізний хвилі!...
Та не буде нам радости знов
в новім році — і волі не буде,
де ваміри лиш поть твою кров,
український зневажений люде!...

Київ.

Сергій Обуховець.

Записки читателя.

Під таким заголовком заводжу в *Буковині* сталу рубрику для коротких і приступних справоздань з ріжних перечитаних творів, з якими варто Русинів познакомити. Не лише свої записки і замітки хочу тут поміщати, а прошу всіх тих, що признають сю рубрику важною (а такою она безпечно є), надсилати мені також свої записки для неї. Записки не потребують бути строго научні, а більше інформаційні, популярні, для загалу зрозумілі. Також записки може собі ладити кождий інтелігентний чоловік, котрий хоче не дітити ся і з ширшою публікою відомостями, які сам мав нагоду здобути. Так у кого охота і воля, нехай поможе мені в тім стараню; за се подякує ему кождий читатель *Буковини*.

На початок розповідь досить веселу подію, як деякі рускі академики в Чернівцях „відкрили“ руску літературу. Они вчили ся в школах по німцки і про руску літературу там не чували; покінчивши гімназію, серед рускої громади черновецької стали вправді Русинами, але все ще не довірчивими в силу народу. Так між иньшим не вірили они, що Русини мають літературу таку, якої зовсім не можна втідати ся. Вправді чужі нераз в товариствах або й читали, що наша література доволі богата; — але я проте їх недовіре розумію: они очевидно думали, що свій своє мусить хвалити, хоч би оно й не було гідне похвали. Аж ту зовсім случайно один з них „відкрив“ руску літературу; повірив, що она і що зовсім годі єї маловажити тай зараз другим розповів. Повірив тому, бо Німець его пересвідчив; свій чоловік того не потрафив би, а Німець потрафив, бо недармо казав Шевченко, що Німець мусить нас учити, хто ми є...

Попали ему іменно в руки писаня Кароля Еміля Францоа: *Vom Don zur Donau* (Neue Kultur bilder aus „Halb-Asien“), видані в Берліні другим накладом в двох томах ще 1889 року; а там найшов він між иньшим розправи і про наші народні пісні і про Тараса Шевченка і про нашу літературу. От він се і перечитав і з радостю розповів товаришам своє „відкритє“. Книжки Францоа пішли з рук... Розправив его писані незвичайно прихильно для не так що ми справді повинні бути ему вдячні, те, що прийав ся познакомити Німців з нашім дорібок літературним.

Редакция Буков.

Відділення
Чернівці

Там ми з новим роком бажаємо буковинським Русинам, щоб для них цілий рік був такий щасливий, як отсей перший день, щоб їх думки і поступки їм самим давали вдоволене, а народови приносили добро і славу. Завозьмім ся буковинську Русь так піднести, щоб на нас і галицька і українська Русь була горда!

1896.

(Літопись буковинської Руси за 1896 рік).

Скінчив ся 1896 рік — і ми повинні бодай коротко списати собі то, що того року здобули.

Безпечно найважливішою подією минулого року було основане рускої паралельки при гімназії, бо она нам по вісьмох літах дасть спорний гурток інтелігентної молодіжи, котра буде могла з часом займатися становища чи то руских священиків, яких тепер маємо так мало, чи то урядників, професорів і т. п. — одним словом, коли гімназія буде 8-класова, то кожний рік відтак буде збільшати значно нашу інтелігенцію. Аби ми того легше дочекали ся, на то ми заклали бурсу, котра взяла ся з малих початків, боролася і ще нині боре ся з недостатками, але все таки будучність має заповнену. Мусимо при тій нагоді згадати ще й велику заслугу п. учителя Атаназія Руснака, котрий вів приготавляючий курс до нашої гімназії. За его щирю працю належить ся ему від всіх признане і подяка.

Духове наше жите скріпило дуже то, що *Буковина* стала виходити щодня. Буковинські Русини не мали доси що читати, не знали, що думати про жите Русинів, а в тім їм *Буковина* певно помогла, знає їх розширила, свідомість скріпила, і — що найважливіше, призвичаїла їх до рускої газети і мови. Ми можемо тим сміло похвалити ся, що зпоміж руских видавництв на Буковині наша газета найбільше ту розширена і мимо завзятої ворожої агітації має найбільше прихильників.

Аби нам легше було видавати газету та щоби скріпити і літературне жите на Буковині, заклали ми собі друкарню, на котру складками зібрано звиш 1000 зр. Нині справа стоїть так, що за друкарню ми вже сплатили 3388 зр., а коли до двох-трех літ сплатимо весь довг, то друкарню дістане наш Народний Дім на власність, через що его маєток відразу значно зросте.

Очевидна річ, коли Німець нас хвалить і боронить, то се мусить знімченому буковинському Русинови заїмпонувати. „Хиба оно справді так є?“ — питає ся він сам себе здивований. „А я не знав! Коли-ж так є, то що інакше; не сором і до Русинів признавати ся...“

Так само подумало би собі певно і багато інших буковинських Русинів, вихованих у німецьких школах, як би прочитали собі ті праці Францога. Побачили би, що Русини не такі бідні, як їм може здавало ся. Годі їм вправді дивувати ся, або за зле брати, що не знали нічого про руску літературу (багато таких Русинів є і в Галичині і на Україні), але на будуче повинні все таки старати ся недостатки у своїм образованю доповнити і свої діти приневольовати до того, аби вчили ся свого.

Не можу втерпіти, аби не подати ласкавим читателям в перекладі бодай маленький уступ з одної праці Францога, а то вступ до его довгої розправи про нашу літературу. Він пише там так:

„Ми, Німці, перетолкували і оцінили більше нужних літератур, ніж котрий иньший культурний нарід. Коли днешбудь, то певно в нашій мові не вже простою мрією світла, глибока думка зложити світову літературу. Не є мрією, але ще і далеко до хорошої, животворної дійсности. Багато праці ми вже зробили, але ще більше маємо робити. Не одного ще славного поета не в нашій Пантеоні і се певно болить нас, але ще більше болить нас те, що ми не знаємо і цілих літератур. Такі прогалини стають запорою тільки для чоловіка, що хоче вчити ся, що

Аби селянам подати дешевий кредит, заклали ми торік Руску Касу. Тяжкий був початок; люди як люди звичайно перше ждуть, що з того вийде, не довіряють, вкладок не дають — але помалу і самі пересвідчують ся, що діло користне і добре, що піднерти его треба. Почала ся Руска Каса малими вкладками, а нині вже орудує тисячами (самих членських удлів по 20 зр. назбирала вже на звиш 1000 зр. — глядіть в новинках справоздане Рускої Каси!). Ми сподіваємо ся, що тепер і Руска Каса буде розвивати ся скоро і успішно, на користь своїх членів і позичаючих.

Крім того дістали ми торік нову важну катедру на богословсьім відділі в черновецькім університеті, дістали розширені народні школи (кілько їх, ми о тім недавно писали) — а що найбільше потішаюче, зросла на Буковині руска інтелігентна громада, зросла жертволюбність на народні цілі (се певно признака свідомости народної); наворачтають ся до нас люди, що перше не вірили в жите буковинських Русинів, зросла свідомість селян через читальні і чотири віча, які треба також записати до літописи минулого року, як дуже важні події, — одним словом минулий рік при наших силах ми не змарнували, а можемо хоч би перед ким похвалити ся, що в нас іде реальна і користна робота.

Що нам принесе 1897-ий рік, то залежить найбільше від загалу буковинських Русинів. Чи они ще краще поставлять ся, як минулого року? Дай то Боже!

Роковини в 1897 році

в літературнім житю України-Руси.

Може декому з нас при нинішних тяжких обставинах жита і не насувають ся на думку події з давньої нашої бувальщини, літа, що кінчать ся одиницею 7! Є то дуже намятне і чисте руске число в людській рахубі; а надто в духовому житю Русинів зазначає оно неодну важну хвилю, веселу або сумну, котру годить ся собі пригадати і запам'ятати.

Згадаймо найважливіші столітні роковини, що мають наступити нарік; в 1797 році мусів вже безперечно брати ся за перо покійний Котляревський, щоби видати в 1798 свою переліцьовану *Енеїду* та спонукати рішучий зворот на поли української літератури, признаючи горожанське право народній мові та людські права кріпакам.

радо „слухав би чарівних звуків і з заходу і зі всходу,“ але також і для історика культури та політичних відносин. За ними народів говорять їх поети, а де звязані руки, там стає пісня ділом. Хоч би ся пісня була лише німецьким етноном, що не має ваги ані вартости та небогато чисто поетичної сили, все таки она гідна, щоби єї почули в тім краю, що є „серцем Європи.“ Як же ще більше мусимо відчутти недостачу сеї пісні, коли она звучить повно і сильно, складно і пріймаючо, коли заслуге, — не входячи в в жадні иньші причини — для своєї власної вартости, щоби єї пізнати!

А се відносить ся до тої літератури, на яку я хочу звернути увагу. Нарід сам прибитий, але з пісень его поетів несе ся голос его долі-недолі. Тай ті поети є сьнівакали з божею іскрою в груди, а один між ними і безсмертним генієм. Маю на думці літературу Малоросів або Русинів чи Українців, як они себе називають. Тільки їх народні пісні звернули на себе увагу в Німеччині, а твори їх поетів незнані у нас зовсім. Може знає дехто з образованих людей, що Тарас Шевченко був поетом, котрого не перевищує жаден геній иньших славянських народів силою і глибиною поетичної владі — але на тім і кінчить ся его знане. Займаємо ся багато польською та російською літературою і справедливо, бо они гідні нашого труду і стають що року гідніші его. Але про ся літературу, що стоїть межі ними обома, не знаємо нічого. Се гірка і незаслужена несправедливість; гірка і незаслужена, як ціла доля того нещасли-

В десять літ пізнійше 1807 року дістає Львів опять нового архієпископа духовних, бо в тім році привернено галицьку митрополію.

В тімже році видувозано у Львові для численних парохіяльних земельних шкіл в Галичині руский Буквар, а рускі консисторії усилено заходили ся коло добра тих шкіл, виказуючи, що властивої причини падку галицького шкільництва треба глядати у панських домініях та в бюрократії. В десять літ оісля, 1817-го р., прийшло до більшої рішчої пересправи, в котрій ішло о реорганізацію народних шкіл, яку задумало перевести правительство, а притім порушено в перший раз руске язикове питане.

Є то також рік іменованя митрополита у Львові М. Левіцького та переходу з Перемишля до Львова крилошанина Івана Могильницького, що стали певно займатися рускими справами, а головню руским шкільництвом і введенем рускої викладової мови в народних школах. Є то отже рік, що становити початок самостійної праці галицьких Русинів з нечуванім доси напрямі та організації духовенства до праці для народного добра під провідом крилошанина Ів. Могильницького, що его заходами основано перше просвітне товариство в Перемишлях.

Зазначити ще треба, що є то також рік уродин великого нашого історика Миколи Костомарова і етнографа Ал. Дан. Чужбинського.

Літ тому 70, а то 127 року, прийшли на світ два мужі, що займали і тепер ще займають визначне становище історії рускої літератури і єї руху. Перший з них то поет Леонід Глібів, наш байконисець; а другий, нині ще живий, то Богдан Дідицький, що майже рівночасно з Кулішем держав диктаторську булаву над ученим галицьким сьвітом, видаючи патенти на поетів, платних за патіотичні плачі Михайлом Качковским, — диктатор, що підніс з нехоты приналежну славу буковинського кобзаря, Федьковича, видавши его гихотвори.

В тім же році 1827 вийшли в Росії у світ Максимовичеві пісні, що чимало додали животворної сили всім галицьким і українським тодішнім патріотам та письменникам!

Але і ще одну подію загадує нам сей рік. В тім часі стали відвідувати галицьку землю і чужосторонні гості з Росії, як війська, агенти та учені з запомогами, книжками та журналами! Сі книжки та журнали розходили ся по всіх усядах, де лише була руска душа: були і в бібліотеці монастиря св. Снуфрія у Львові і в приватних домах і у Відні між рускими штомцями, а сї обставини не лишили ся без сліду на будуче, бо в десять літ оісля виступає з полемікою против ідей Ів. Могильницького Денис

вого народу. Тяжким каменем лежить темя доля на его жито-бутю від століть і мабуть ще на цілі століття. Сам не має сили висвободити себе, а иньшого спасителя не має. Завзято і терпеливо зносить свою судьбу, і жадна надія не осолоджує єї, а тільки жалібна пісня поетів провадить его з любовю по тернистій дорозі жита... Ніхто не в силі описати жита-буття Русинів, щоби не згадав про їх поетів, бо деж оно змальоване так переймаючо, як не в тих поезіях? І так само годі би схарактеризувати тих поетів, не згадавши про ту кляту долю, яка придавила їх народну силу.“

І ту Францоз починає свою розправу про нашу літературу. Спасибі ему, що про нас пише і нас величає. Але як то вам видасть ся? Німець нарікає, що его німецькі країни ще не познакомили ся з нашою літературою, а ту самі Русини певно не знають всі своєї власної, рускої літератури.

Не знають! А треба, щоби знали! Коли-ж до того причинить ся і рубрика „Записки читателя,“ буду дуже рад.

Осип Маковей.

Зубрицький; виданий у Львові (1837) свій „Русь до historyi narodu ruskiego“.

Рік 1837 приніс заходами Маркіяна Шашкевича для галицької літератури нову добу, дарувавши їй Русалку Дністровую, нещасливу Русалку, бо її гонили ані рідної стріки не тільки чужі але й свої земляки — хоч таки она не загинула, а одушевила молодих силів галицької Русь. В тім же році пізнав світлий круг Петербурської інтелігенції великий талант кріпацького сина Тараса Шевченка та задмав купити йому волю, а Брюлов взяв ся за роботу портрету Жуковського, щоби в році 1838 поставити Тараса вольним академиком! А А. Метинський, котрого звуть предтечею Шевченка, голосив тоді давню славу минувшини, збираючи живе слово з „сумовитих могил“ до свого збірника.

Присунув ся чорною хмарою рік 1847! Не-чайна блискавка залунала та змарувала на час високі ідеї братчиків Кирило-Методієвського товариства а Шевченко і товариші опинились в холодній тюрмі! Літ тому 50!

Між тим писарі в галицькій губернії вишуквали папери, щоби небавом світати велику ласку „батька“ руських хліборобів, що серед бурливих обставин засівши на троні держави, дав на-рік (1848) в маю сьвяту зеленку панцизняним людям. Галицькі селяни мали небавом почати жити иньшим житєм, не знаючи, в якій поневірці остали ся ще їх брати в Україні. — Та були-б і письменні люди не знали, як би це Опанас Маркович (Марко Вовчок).

Він в десять літ описав, (в р. 1857), розкрив чорну картину кріпацького побуту на Україні своїми повістками, в котрих і Москва, его жінка Марія з Вилянських, начертала і владу тої аристокрації, що володіла тисячами невольничих душ. Знаючи добре виховане по тодішніх панських інститутах!

Та не довело ся горячому патриоту, на-пнятованому правительством за участь в Кирило-Методієвськім братстві, автоови і складчико-ви славнозвістних „Українськи приказок“, розмальовувати етиграфічні картини селяньського життя, якими так дого всі одушевляли ся, бо прийшов рік 1867 з своїм безпоощним „косарем“, котрий не минув і Опанаса, а севивши его, скопив і Марка Вовчка для української літератури, бо хоч остала ся его жінка та рибувала дещо писати, та все-к не таке в її було перо, як в Опанаса, а вінці її замовкла она для нашої літератури на віки.

А вже найбільше 30-літні роковин приходять ся нам сего року пригадати. Трийцять літ тому прогнали Польки німецьку складову мову з середних шкіл в Галичині, а звели польську мову. Трийцять літ минає, як засовано краю раду шкільну в Галичині! Трийцятьлітній ювілей належало-б обходити і всім трі партіям руським: Народовцям годить ся надати засноване поважної колісць часописи „Прзді“ (1867—1880) що скупляла усі робуни сили а літературному поли (по упадку „Освіти“ петербурської). Москвофілам, що від р. 1867 вже яно стали голосити про одинокі прибіжжя д галицьких Русинів — Росію... приходять сьвободити подвійне „св'ято“, бо 30 літ минає ві Славянського з'їзду в Москві, тількиж літ, як тратив пок. проф. Як. Головацький катедру на університеті у Львові. (Десять літ тому закінчивой муж, звисний збиратель пісень народних байкар, що підписував ся Янко Балагур, сьожите в Росії). Повинні згадати рік 1867 і деяк мужі з третьої партії (радикалів), бо сего року минає 30 літ від заснованя тов. „Січ“ у Відні В своїм почині се Товариство мало вправді ину ціху, а з его колишніх членів є мужі, що займають визначні становища, як н. пр. Др. Цюй, Горбачевський і н. Головна заслуга за оснане Січи і жите в ній в ті часи належить ся йшньому послови Н. Вахнянинови. Але се товартво виховало відтак багато радикалів.

Тай місто Коломия понно би собі пригадати, що в ній літ тому Зиомер коломиєвський парох Лука Данкевич, що сав такі рідкі поезії в Галичині, як „байки“.

Але й Буковина не цинна забувати, що з тім році заходами членаромадської ради в Сузаві (Ю. Кобиланського) зведено тамже в гімназії науку руської мови, отру знесено в р.

1887. Тойже муж ширив яко політичний урядник, через 47 літ при всяких нагодах руске слово і духа між урядниками і народом.

Др. М. П.
(Конець буде).

Н О В И Н К И.

Чернівці, дня 12-го сьчня 1897.

Кожда газета розвиває ся тоді найліпше, коли найде велику поміч в самій публіці. Поміч та мусить бути не лише моральна, але й матеріальна. Чим більше предплатників, тим більше доходу, а за сей дохід можна заводити в газеті різні уліншеня. Кождий чоловік знає дуже добре, що без грошей нічого великого не вдіє; так само й видавець газети, що мусить числити ся з кожним крейцаром і платити ним лише самі найпотрібніші видатки, як друкарню, папір, стемпель і пошту (на то йдуть тисячі), не годен — хоч би рад — дбати о саму редакцію газети. Через то всі редактори і помічники руських газет працюють від рана до ночі, бо їх дуже мало, а більше прийняти до редакції годі, нема чим платити. Може не схочете вірити, але се чиста правда: вся редакція „Буковини“ складає ся лише з двох осіб. Що ту треба написати ся — то нераз і сили нестает! Легко готову газету читати, але не так легко зладити її. А таки працюємо завзято, бо віримо, що буковинська Русь не дасть пропасти своєму одинокому руському дневничкови. Починаємо вже ший тринацятьмісяч видавати „Буковину“. Коли тільки літ утримала ся газета, а навіть зросла на дневник, то маємо надію, що й на будуче удержить ся. Але мусимо до того просити вив. читателів, аби ширили нашу газету і намовляли других до передилати, так щоби не було інтелігентного а сьвідомого Русина на Буковині, котрий би не мав нашої газети. Жадайте „Буковини“ по всіх публичних льокалях, (реставрациях, каварнях і т. п.), а самі спмагайте її правильно своєю помічю. На руській газеті ще жаден видавець не зробив маєтку, отже й Руска Рада не зробить на „Буковині“. Добре буде, коли не страчить. Все для народу! — то наше гасло так в иньших роботах, як і в газеті.

Архикнязь Петро має приїхати в лютім назад до Чернівців на довший побут. У Відні виїшов сими днями валець, який скомпопував архикнязь під назвою: „Тільки ти!“ На богато пристроєній окладині видно замість імени автора архикняжу корону, а твір присьвячений: „Мойї сестрі Люзі“.

Редакцію „Зірі“ передав виділ наукового Товариства ім. Шевченка по уступленю дотеперішнього редактора Василя Лукича, вислуженому директорови гімназіальному Олександрови Борковському.

Діяльність Руської Каси. Наша Руска Каса почала свою діяльність 17-го линия 1896 року — значить перед пів роком. Такий короткий час, а ще в самих початках, не міг дати нашій Касі спроможности розвинути більшу діяльність, а все таки з кінцем року 1896 обрахований оборот касовий в сумі 21201 корон 12 г. сьвідчить добре про розвій нашої Каси. Приходи і розходи її з кінцем року виглядають так:

Приходи.	
Фонд резервовий	80-72 корон
Паї (уділи)	2.001-36 "
Вкладки щадничі	4.841-16 "
4%-ва позичка	2.060-— "
Банковий кредит	1.000-— "
Зворот позичок а скрипта	72-— "
Зворот позичок а векелі	527-94 "
Відсотки	226-26 "
Кошта адміністрації	50-20 "
10.859-64 корон	
Розходи.	
До каси фонду резервового	80-72 корон
Вкладки щадничі	1.142-10 "
Позички на скрипти	2.018-00 "

Зворот 4%-сї позички	2.060-00 "
Позички на вексель	4.552-74 "
Відсотки	88-96 "
Кошти адміністрації	78-58 "
Кошти заснованя	320-38 "
Сальдо	518-16 "
10.859 64 корон	

Позичок уділила Руска Каса в минувшім році 47 на суму 6.570 к. 74 г.

Черновецькі метаморфози. При виборах до ради громадської розлізла ся польська солідарність з лібералами. Обі сторони закидували собі взаімну нещирість і обі сторони показували собі картки з пропущеними іменами союзників. З того хоче тепер скористати православно-жидівська Bukowiner Post і у вступній статії „Die Polen in Bukowina“ наговорила повно підхлібств на адресу „Gazet-yi Polsk-oi.“ При тій нагоді списає вину свого дотеперішнього ворожого поступованя супротив Поляків на їх союз з Німцями та з Русинами, що его мали зложити краєві президенти Паче і Піно для гнету консервативної партії, сьб'го Румунів і кацапів. Але коли Поляки відсахнуть ся від тих „бунтівників і ворохобників“, котрих орган консерватистів нищить всіма способами, якими розпоряджає, то тоді він радо пристане до них, щоби поборова-ти впливи правительства на уложене національних відносин Буковини. „Gazeta Polska“ і „Buk. Post.“ зробили свое, помістивши проклик до того союзу і виказавши его потребу! А тепер повинні дати ініціативу провідниці партії, а передовсім Румуни. „Buk. Post.“ хотіла би на політичнім торзі купити товар, на який не добив торгу другий купець. Але ми сумніваємо ся дуже, чи черновецькі Поляки дадуть жидівським купчикам торгувати своєю приязнею.

Характеристичним сьвідощвом волоської господрки в справах православної церкви на Буковині є положена майже в середмістю Чернівців, бо при кушнірській улиці церков сьв. Миколая. Такої сьвятині повстидав би ся кождий маленький присілок і нам дивно, як доси може в столиці краю стояти такий будинок. Деревляна кліточка, з маленькими віконцями, накрита простим дахом, як яка стодола, стоить на таким хорощім і виднім місці, що відповідний будинок став би на ній окрасою для цілої діляниці. В иньших краях істнують товариства для окраси і удержаня церковей; на Буковині ніхто тим не займає ся. Наш релігійний фонд не має, здає ся, грошей, щоби запомагати убогі церкви, тож они стоять сумні і обдерті. — Другою такою важною справою є продаж перковних риз. В Чернівцях нема ані одного християньського склену з церковними річами, а за те привілейованим доставником церковних риз є тут жид Тодрес. Чиж оно годить ся так? В Галичині пр. заложили в Самборі „Товариство для виробу риз церковних“, котре достарчає церквам солідних материй, совістно виконані роботи, без ошуки і здирства, (а як то легко ошукати ся на таких річах, що лише рідко купуємо!) та при тім дає удержане кільканайцятьом вдовам і сиротам по сьвященниках, що мають заняте в варстатах товариства. Чиж не могло би подумати про те і наше православне сьвященство; а як у себе не зможе заложити подібного товариства, то чи не повинно замовляти ризи в самбірськім товаристві?

Бесіда посла Стефановича відбила ся го-моном аж в Румунії. Волоська газета Evenimentul в Ясах помістила телеграму з Чернівців, де закидає прямо зраду супротив волоського народа маршалкови краєвому Луцулови, що не піддержав закидів н. Стефановича в радї державній, а відтак на авдиенції у цесаря старав ся зменшити вагу закидів буковинського посла супротив управи релігійного фонду. Зі спростовань черновецької румунської Gazet-yi i Buk. Post не можна набрати переконаня, щоби заміт Evenimentul-а був зовсім безнідетавний. І ми бажаємо також як найліпшою адміністрації маєтку буковинської православної церкви, бо она є так само нашою церквою. Але заразом і мусимо запротестувати против волоських узурнаторів, що хотіли би тим фондом радити, мов би виключно своїм волоським добром.

Svanda dudak (Walde der Dorfmusikant), нова опера дир. Гржімального, виставлена

тамтого тижня чотири рази день по дневи на сцені черновецького театру не завела надій, з якими очікували її цілі Чернівці. Опера є основана головню на народних чеських мотивах; визначає ся надзвичайною мелодійністю. Головню вагу вложив композитор в оркестральну музику і нею уміє на-причуд малювати ситуації і настрої подій. Однак через те потерпіла троха живість акції і виразистість сьміву. Часті довіглі навзи навіть серед діалогу або серед сьміву поодиноких солістів вражають навіть там, де сьміваки старають ся, (як п-на Ней) виповнити ті навзи мімічною грою, застосованою до ілюструючої музики. Слабою стороною опери єсть лібретто. Оно не тільки не зручне, але і бадамутне. Не мотивує входу і виходу осіб, та хору, оставляє хор переважно безділним на сцені, та не дає ділаючим особам нагоди висказати прямо око в око свої заміри і перелити безпосередню душу в душу свої почуття. З богато примірів наведемо тільки один. Коли по довгій розлуці побачив Walde свою любку і она кинула ся ему на шию — замість щоби залюблені молодята заговорили про свої чуття в яким хорошім дуеті, або пр. хор виявив свою радість, зачинає швицар якийсь предвгий сьмів, в котрім зовсім непотрібно відриває при кінці штуки, що він є витцем молодого Вальдого. — Мимо того опера дізнала загального признання для своєї мелодійности і хороших, дуже зручно з'ужиткованих народних мотивів. Директорowi Гржімаьлому через три дні робили безнастанно овації; він одержав з той нагоди богато почестних і вартісних дарунків.

Народна фантазія. Рух еміграційний викликав у нашім народі також цілі байки. Що пок. цїсаревич Рудольф має жити в Бразилії, а цїсарева невістка Стефана виграла Байдю „на льоси“ — ті байки вже знані. Але нам косялає один наш приятель з провінції ще новішу байку, в котрій чого як чого, а фантазія справді найбільше. Аби єї розуміти, треба пригадати, що торік в деяких буковинських околицях був великий град, котрий — як довідуємо ся з байки — надав з причини змиї з Канади. — Дівка горошівска оповідала ту казку одному побережникови з Добринівських лісів, а від него посередню ми дізнали ся. Отже з Канади надлетіла страшна змия з 24 головами. Аби єї не пустити в наш край, дав Бог великий град. Наробив той град і нам великої шкоди, але за то й обірвав крила тій змиї і она впала в Молдові. Страшна потвора — на 12 метрів довга. Там она й до нині лежить, не може летіти, тільки рунтає ся. Їсть глину. А законати єї боять ся, бо цілий сьвіт засмердів би ся від неї. Коло неї стоять з канонами і чекають на комісію; післали до царя, аби прийшов поради, що з тим робити... — Невеличка то байка, але сьвідчить доволі о буйній фантазії наших селян. Та фантазія і найбільше їм шкодить, бо як видумує і змиї з Канади, так видумує і край дармоїдів за морем.

Директором желізниць державних у Львові має стати, як доносять тамошні часописи, радник двору Вержбіцький, начальник дирекції в

Станіславові, а на місце Вержбіцького має бути іменованій Горонкевич з Кракова.

За увільненням яс. Стояковського з вазниці в Будапешті, з оглядно за невиданем его властям австрійским — розвела в Будапешті широку агітацію тамошня партія демократична на поклик виденьского посла д-ра Кронаветтера. Дня 10-го сїчня скликало товариство пештеньских демократів велике віче, на котрім мали обговорити справу яс. Стояковського. Присутні на зібраню соціялісти перебивали бесідникам криком так, що прийшло аж до бійки, а правительственный заступник розв'язав збори.

Нужда в Сицилії. В Палермо не стає вже роботи для всіх бідних і голодних робітників, що цілими днями залагають входи до палати королівського комісаря, та до редакційних бюр сицилійских дневників з жаданнями о хліб, або о працю. Як стверджає найдокладнійша рядова статистика, єсть в самім Палермі більше ніж 10.000 людей, що вже від кількох місяців не мали ані найменшого зарібку. А розуміє ся, що більша часть тих людей утримує єще жінок, дітей, родичів або кривняків. Тим способом можна на певно почислити 50.000 людей, що морять ся голодом. А до них не вчислені єще ті, що вправді мають занятє, але їм обнижили в наслідок дешевости рук до праці їх заробок до такої низької ціни, що ся плата не вистарчає їм на достатне удержанє. Деякі фабриканти поводять ся ніби тим людским способом, що обнижають платню своїм робітникам, на те щоби могли прийняти більше рук і дати нагоди заробити що-небудь умираючим з голоду. Інші знов змінюють своїх робітників що тиждень або і ще три дні, щоби напереміню подавати ширшим масам євнє до життя. В наслідок того панує між людским населеннєм роз'арєнє. Видно, що на Сицилії ще гірша біда, ніж у нас!

Сьмілу крадіж доконали злодії в ночі з 9 на 10 сїчня в Чернівцях при ланьській улиці під ч. 17 у пані Анни Будзінської. За помічю дороблених ключів отворили злодії мешканє і закрали ріжні дороговціности на суму около 300 зр. Полїції удало ся єкоро прийти на слід злочинців і они сидять уже тепер в безчестнім місци. Суть то помічники єлюсарєкі Ориштайн і Кольрайтер; при них найшла поліція всі крадені річи.

Стара акторка. Як доносять російські дневники — в місті Осташкові 90 літна старушка Параскевія Орлова, бувша знаменита артистка імператорської сцени, виступила сими днями в відограній там на добродійні цілі комедії Грибоїдова „Горе оть ума,“ в котрій то комедії она виступала на петербургській сцені ще 1828 року. Грати в одній і тій самій штуці майже по ємдесяти літах — то чей же рідкість!

Телеграми „Буковини“.

2 дня 12-го сїчня 1897 року.

Відень. Петербурска політична нота оповіщає за певний факт іменованє Муравєва міністром для зграничних справ.

Вроцлав. Довіз рогатої худоби з Буковини до політичного повіту вроцлавського заборонений аж до дальшої постанови.

П. Т.

Отримую честь повідомити шановних відбирателів, гетей і публицу, що я перебрав існуючий досє від фірмою

АНТІ ТАБАКАР і ГАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатєсів
→ заснований 1812 р. ←
а окрім того

АГЕНТУР і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го сїчня с. р. і буду дальше вести під мою власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При єї нагоді складаю сердечну подяку за довіре, єзаче так часто попередній фірмі, і прошу уклїти, мати те саме довіре на дальше і для мене, прачим запевню, що все старатиму ся задоволити шановних гетей добримми товарами найліпшого сорта, низькими цінами і уваженієм услугою.

Прошу о застї замовляти і пишувати з поваженієм

Стефан Гаїна.

В КОЖДІ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-рускою народу,

зладжена д-ро Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, зваканана в літографічнім закладі Анди Андрейчина у Львові.

Книгаска ціна карти, наклеєної вже на олотні, виновить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 30 кр., з реомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвіті“ у Львові, инок ч. 10.

Наклад є великий; купуйте імєкорне!

Рух поїздів залізничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейского годинника.

Приходять	П о ї з д и			Відходять	п о ї з д и		
	поспїшні	особові	мішані		поспїшні	особові	мішані
до Чернівців				з Чернівців			
З Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Сьнгина	1128	657	1028 550	До Янїтина, Коломиї, Станіславова, Львова, Краков і Відня	347	941	1029 538
З Букарєшту, Яє, Сучави, Глибоки	329	912	1000 523	До Глибоки, Сучави, Яє, Буарєшту	1203	717	1048 616
З Новоселиць, Садагури			1113 950	До Садагури, Новоселиць			430 621

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мин. рано. — Середно-європейскї час рїсичить ся від львівского о 36 минут, а від черновецького о 44 минут; коли на залізницї є 12-год., то на львівскім годинку є 12 год. 36 мин., а на черновецькім 12 год. 44 минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

За редакцію відпові **Осип Маковей.**

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях щ зарядом Осипа Бучманича.